

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вакуленко Л. О. Лікувальний масаж / Л. О. Вакуленко, Г. В. Прилуцька, Д. В. Вакуленко та ін. – Тернопіль : Урмедкнига, 2005. – 430 с.
2. Мисула І.Р. Медична та соціальна реабілітація: навчальний посібник / І.Р. Мисула, Л.О. Вакуленко, М.І. Швед [та ін.] За заг. Ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. – Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 402 с. Мурза В.П. Фізична реабілітація: навч. Посібник. – К.: Орлан, 2004. – 559 с.
3. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – К.: Олімпійська література, 2005. – 200 с.
4. Риггз Б.Л., Мелтон III Л.Дж. Остеопороз./ Пер. с англ. – М-Спб: ЗАО "Издательство БИНОМ", "Невский диалект", 2000. - 560 с.
5. Ярилов С. В. Физиологические аспекты новой информационной технологии анализа биофизических сигналов и принципы технической реализации / С. В. Ярилов. – СПб : Научно-исследов. Лаборатория «Динамика». – 2001. – 47 с.

Романишин Ю.

Науковий керівник – доц. Петришин Г. Р.

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ВАЖЕЛІ ВПЛИВУ

Актуальність дослідження проблеми. Сучасний розвиток українського суспільства характеризується як період трансформаційних перетворень, що обумовлений пошуком власного шляху розвитку та зміни цінностей. Майбутнє нашої держави значною мірою зумовлене пріоритетами, яким віддає перевагу сучасна молодь. Тому визначити ціннісні орієнтації молоді, які складають її внутрішній світ та формують ставлення до навколишнього світу є головним напрямком дослідження вітчизняних науковців.

Частина дослідників не зовсім обгрунтовано говорять про «кризу цінностей», «втрату гуманних пріоритетів», «порушення загальнолюдських цінностей», наголошують на «конфлікті поколінь», на необхідності «переоцінки цінностей». Це свідчить про те, що сприйняття трансформаційних процесів здійснюється не однозначно.

Ключові терміни: особистість, цінності, ціннісні орієнтації, молодь, соціальний інститут.

Ступінь наукового опрацювання проблеми.

Від Сократа до Канта і більш пізніх мислителів проходить думка про цінності як вищі принципи людського буття.

Соціологічну інтерпретацію цінностей здійснили Т.Парсонс, П.Сорокін [6 ; 8] та ін.

З початку 60-х років ХХ століття проблему ціннісних орієнтацій в Україні досліджували за такими напрямками:

- гносеологічний та логіко-методологічний аналіз ціннісної проблематики (Бичко І.В., Ярошовець В.І. та ін.) [2; 12];
- соціальний аспект (Здравомислов А.Г., Ручка А.О.) [4; 7];
- культурологічний аспект (Андрущенко В.П., Бичко А.К.) [10; 2].

Також питання ціннісних орієнтацій не залишилося без уваги у працях науковців, серед яких: Бех І. Д., Головатий М. Ф., Щепанський Я. [1; 3; 11] та ін.

Аналіз численних праць дозволяє визначити ціннісні орієнтації як вибір людиною певних матеріальних і духовних цінностей як об'єктів, що визначають її цілеспрямовану життєдіяльність, весь спосіб життя. Ціннісна орієнтація завжди виявляється у сфері розгалужених взаємовідносин між людиною і суспільством (стосовно праці, колективу, культури, побуту, дозвілля і т.п.). Саме вона дозволяє судити про ступінь втілення соціально необхідних норм, регламентацій, зразків поведінки в індивідуальній свідомості.

Ціннісна орієнтація — це вибіркове ставлення до носія цінності, який може бути реальним предметом задоволення потреб окремої людини чи соціальної спільноти. В ціннісній орієнтації акумулюється життєвий досвід людей. Наявність усталених ціннісних орієнтацій свідчить про зрілість людини як особистості. Це своєрідні переконання, що проявляються в реальній поведінці й діяльності людини.

Ціннісна орієнтація завжди носить індивідуальний характер. Натомість ціннісні уявлення є типовими уявленнями певних соціальних груп, представником яких даний індивід виступає. Вони є зовнішніми стосовно до конкретного індивіда і лише привласнюються ним у результаті їх засвоєння. У такий спосіб забезпечується механізм взаємозв'язку і взаємодії індивіда й суспільства, одиничного і загального, внутрішнього й зовнішнього.

Ціннісні орієнтації молоді формують на підґрунті базових (основних, ключових) цінностей суспільства, зміст і співвідношення яких в історії надзвичайно різноманітні. На формування ціннісних орієнтацій молоді впливають багато політичних (держава, політичні партії та рухи) та неполітичних чинників (сім'я, школа, церква, неформальні групи, ЗМІ), які, інтегрують її в систему суспільно-політичних та соціально-економічних відносин, готують до засвоєння існуючих у суспільстві норм, цінностей культури і вироблення на їх основі власної позиції.

Соціалізація сучасної української молоді відбувається в умовах її соціальної і духовної незахищеності. І причина тут не лише в тому, що це частина населення, яка поки що навчається або лише почала свою трудову, суспільно корисну діяльність. Культура молодих сучасників формується в умовах трансформації українського суспільства та переосмислення духовних цінностей, норм, ідеалів та ідей, що становлять основу визначення пріоритетних напрямів розвитку держави, в тому числі і на формування та становлення демократичних ціннісних засад.

Нинішня ситуація характеризується порушеннями в механізмі наступності, тобто молодь відмовляється від усього минулого, не сприймає досвід батьків. Все вищезазначене впливає не лише на формування культури сучасної молоді, а й на майбутній культурно-духовний потенціал нації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій указує на те, що в ієрархії *термінальних* (ті, що орієнтовані на тривалу життєву перспективу) цінностей сучасної молоді перше місце посідають цінності психічного та фізичного здоров'я. І це зрозуміло, оскільки в наш час здоров'я виходить на перший план, і щоб чогось досягти у житті, потрібно бути здоровим. На другому місці перебуває любов, під якою молодь розуміє духовну та фізичну близькість із коханою людиною. Третє місце в ієрархії цінностей займає щасливе сімейне життя. Проте не користуються повагою такі термінальні цінності, як громадське покликання, а також продуктивне життя, як максимально повне використання своїх можливостей, сил та здібностей.

В ієрархічній структурі *інструментальних* (ті, що відбираються для досягнення цілей життя) цінностей сучасної молоді перше місце посідає життєрадісність, почуття гумору. Друге місце займає чесність, правдивість, щирість. Мова йде про щирість у стосунках, зокрема у стосунках із близькою людиною, товаришами. Третє місце серед інструментальних цінностей належить такій цінності, як акуратність, вміння тримати речі в порядку, досягати порядку у справах. Натомість непримиренність до недоліків в собі та в інших перебуває на останньому місці [5].

Серед провідних чинників, що здійснюють вплив на формування ціннісних орієнтацій молодих людей, учені виділяють такі: сімейне виховання, як одну з перших та найґрунтовніших основ формування особистості, освітнє середовище, де розвиток особистості продовжується, доповнюючись новими значимими людьми. Інтернет-технології, неабияк впливають на формування ціннісних орієнтацій молодих індивідів. Ще одним із провідних агентів сучасності, що позначаються на формуванні світогляду молоді, є група однолітків, лідерів якої копіюють, до думки яких прислухаються.

Сім'я – є невід'ємною частиною становлення людини, а саме ціннісних орієнтацій. У процесі соціально-побутових відносин із матір'ю, батьком, братами, сестрами та іншими родичами, у індивіда з перших днів життя формується структура її особистості.

Сімейна атмосфера впливає на формування звички поведінки та критеріїв оцінки добра і зла, дозволеного та забороненого, справедливого та несправедливого. Сім'я закладає основи фізичного, інтелектуального і морального розвитку людини, формує громадянські почуття, світогляд, естетичні смаки.

Особливу роль у розвитку особистості відіграє емоційна атмосфера сім'ї. Завдяки сім'ї формуються моральні якості, без яких неможливе становлення духовної особистості. Приклад батьків є першим соціальним досвідом, який засвоюють індивіди у своєму житті.

Пізніше до процесу виховання особистості долучаються й інші інституції.

Однією із таких інституцій, що здійснює вагомий вплив на формування ціннісних орієнтацій сучасного молодого покоління, є освіта.

Освіта, як важливий соціальний інститут, здійснює функцію трансляції цінностей, залучає особистість до цінностей соціуму, культури, допомагає освоїти їх. Завданням освіти є і формування такої «нової» особистості, яка була б здатна побачити проблеми та суперечності цього світу, зрозуміти його та своєю діяльністю створити нові культурні цінності.

Свій вплив на особистість освіта здійснює двома шляхами: через навчання та виховання. Ці шляхи є нерозривними, оскільки, навчаючи, ми передаємо знання, які виховують особистість, а виховуючи, ми передаємо їй правила, які орієнтують її у житті.

В освіті вчитель, вихователь виконує значну роль у процесі соціалізації особистості. Педагог за професійною та особистісною спрямованістю є не тільки транслятором цінностей, але і їх інтерпретатором, творцем разом з іншими викладачами та студентами їх нового змісту. Своім власним прикладом викладач має показати молодій людині, що дотримання певних норм та орієнтація на певні явища приводить до успіху, що саме це допоможе досягнути поставлених цілей.

Не можна не акцентувати увагу на такому факторі формування цінностей молоді, як ЗМІ. Проте сьогодні молоді люди, саме через ЗМІ пропагують певні ціннісні установки, світоглядні стереотипи та моделі поведінки, внаслідок чого спільні смаки і форми культурного споживання поширюються у суспільстві.

Найпомітніший вплив справляє телебачення на формування уявлень про сучасний стан суспільства, про рівень існуючої в ньому соціальної справедливості та найбільш типові риси молодого сучасника. Через великий обсяг телевізійної інформації діти і підлітки часто не встигають її переробляти. Це відлучає їх самостійно думати, аналізувати, не дає можливості розвиватися логічному мисленню, робити висновки. Таким чином, виховується простий споглядач, особа у якої здатність до аналітичного мислення відходить на задній план, а з часом може і взагалі зникнути.

Поряд із телебаченням, за масштабами впливу на свідомість аудиторії, розташований і *інтернет-простір*. Даний канал комунікації з роками стає все доступнішим у суспільстві. У людини, яка починає сприймати соціум через Інтернет, виникає нова картина світу, відмінна від реального життя. Комп'ютери і телекомунікаційні технології звужують коло вербальних комунікацій, що призводить до згортання справжніх соціальних контактів, звуження інтересів, формування хибних моральних уявлень та цінностей, збіднення емоцій, егоїзму, дратівливості.

Ще одним чинником, що відіграє важливу роль у формуванні ціннісних орієнтацій сучасної молоді, виступає *група однолітків*.

Зміст діяльності групи, її ціннісно-нормативні уявлення значною мірою визначають моральне обличчя молоді. Група є джерелом норм поведінки, установок, ціннісних орієнтацій для індивіда. За допомогою культури груп однолітків формується певний тип поведінки особистості, здійснюється соціальний контроль за її поведінкою.

Група виступає своєрідним дзеркалом для індивіда, яка або приймає та схвалює його дії, або ж, навпаки, відсторонює їх та висуває власні для подальшого їхнього наслідування та засвоєння. На основі даної інформації у людини формується певний образ самого себе, вона бачить себе очима інших людей, які є для неї значимими.

Група однолітків грає провідну роль у самоствердженні особистості. Відчуття приналежності до певного товариства допомагає відчуті свою необхідність, упевненість у власних силах. Це відчуття для людини має велике значення, вона має певний орієнтир у своєму житті, має на кого рівнятися та до чого прагнути.

Отже, група ровесників істотно впливає на соціальний та особистісний розвиток молоді людини, створюючи сприятливі чи несприятливі умови, прискорюючи чи уповільнюючи розвиток самопізнання, самовизначення, самореалізації та самоствердження.

Аналізуючи дані моніторингових досліджень, які проводилися Інститутом соціології НАНУ, починаючи з 1994 року, для визначення рівня значимості та довіри молодих людей до соціальних інституцій, які здійснюють першочерговий вплив на їхнє виховання, отримали такі дані. За п'ятибальною шкалою середній бал довіри сім'ї та родичам протягом 1994-2010 рр. дорівнює 4,5 балу, що свідчить про те, що молодь схильна цілком довіряти даним людям Рівень

довіри молоді до своїх колег набрав дещо меншу кількість балів і становить 3,3, що вказує на те, що людям важко сказати про те, довіряють вони колегам чи ні. І на третьому місці серед чинників, що впливають на формування молодих особистостей, за рівнем довіри опинилися ЗМІ, середній бал довіри до яких, за період проведення соціального моніторингу, дорівнює - 2,9. Цікавим є факт того, що рівень довіри молоді до вищезазначених соціальних інституцій упродовж останніх 16 років залишається майже незмінним. Це свідчить про усталеність рівня довірливого ставлення як до сім'ї та колег, так і до ЗМІ, коли навіть при соціальних та політичних змінах у суспільстві, довіра до них не змінюється [9].

Висновок. Отже, формування ціннісних орієнтацій молоді в сучасному українському суспільстві проявляється в одночасному впливі на особистість молодої людини різних факторів, які часто суперечать один одному. Молоді складно зорієнтуватися у насиченому різноманітними правилами та нормами суспільстві, коли сімейне оточення диктує одні манери поведінки, а з екранів телевізора лунають протилежні заклики. Тому молоді доводиться самим вирішувати, що в нинішніх умовах є цінним, і від того, яка шалька терезів переважить у системі їхніх цінностей, значною мірою залежатиме майбутнє України. Також важливо наголосити, що роль таких соціальних інституцій як: сім'я, навчальний заклад, ЗМІ, група однолітків, важко переоцінити у вихованні молодого покоління, адже саме вони формують у особистості власний погляд на світ, на його норми та цінності. Таким чином, суспільні інститути держави повинні змінити своє ставлення до молодіжної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бех І.Д. Теорії свідомого привласнення особистістю суспільно значущих моральних цінностей.
2. Бичко І.В. Віч-на-віч з майбутнім: Криза буржуазного і торжество соціалістичного способу життя в сучасному світі - К. : Знання, 1982. - 48 с.
3. Головатий М.Ф. Соціологія молоді: Курс лекцій. – К.:МАУП, 1999. 224 – с.
4. Здравомыслов А. Г. Потребности. Интересы. Ценности. - М.: Политиздат, 1986-223 с.
5. Іванчук А.П. Особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді (на прикладі крос-культурного дослідження) / А.П. Іванчук // Вісник психології і соціальної педагогіки : Зб. наук. праць. – Випуск 3. – К., 2010, С. 55 – 69.
6. Парсонс Т. Теорія соціальної дії
7. Ручка А.А. Ценностный подход в системе социологического знания.- К., 1987.
8. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество / Общ. ред., сост. и предисл. А. Ю. Соколова: Пер. с англ. — М.: Политиздат, 1992. — 543 с.
9. Соціальне самопочуття, настрої та ціннісні орієнтації населення України : Соціологічне дослідження Інституту соціології НАН України [Електронний ресурс]. — Режим доступу :<http://www.niss.gov.ua/Table/51006/sociolog.htm>
10. Соціологія: Підручник / В.П.Андрущенко, В.І.Волович, М.І.Горлач та ін.; За ред. В.П.Андрущенко, М.І.Горлача. - 3-є вид. - К.: Харків: Єдинорог, 1998. - 624 с.
11. Щепанський Я. Элементарные понятия социологии / Я.Щепанский; общ. ред. и послеслов. акад. А.М. Румянцева; пер. с польск. М.М. Гуренко. – М.: Прогресс, 1969. – 240 с.
12. Ярошовець В.І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. – К., 2008.

Рибій Н.

Науковий керівник – доц. Єднак В.Д

ОСОБЛИВОСТІ СИЛОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЕГКОАТЛЕТІВ-СПРИНТЕРІВ НА ЕТАПІ СПОРТИВНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Постановка проблеми. Аналіз літературних джерел. Поліпшення спортивних результатів у спорті високих досягнень, зокрема спринті, неможливе без наукового підходу в організації тренувального процесу. Фундаментальні наукові дослідження в сучасному спорті орієнтовані на вирішення питань, пов'язаних із постійним удосконаленням традиційних методів підготовки спортсменів у поєднанні з використанням додаткових нетрадиційних методів і засобів, спрямованих на розширення обсягу силових можливостей організму спортсмена. [1]

Біг на короткі дистанції один із найпопулярніших видів легкої атлетики, ще древні греки змагалися в цьому виді бігу, а підготовка спринтера це багаторічний і складний процес в якому можна виділити фізичну, технічну, тактичну, моральну, вольову і теоретичну підготовку [6].